

Rozečteno

TIPY REDAKCE

Rosa Luxemburg

Reforma, nebo revoluce? Vybrané spisy

přeložil Karel Míka

Display, Praha 2025

488 stran

Svět si porcují dolaroví miliardáři a možná jeden bilionář, nerovnosti se prohlubují, slova jako polykrize už nestačí a politika vůbec nestíhá. Zkrátka dáváme si LARP kapitalismu devatenáctého století s volume hodně doprava (někdy možná až extrémně). Je proto dobré si připomenout, co psali tehdejší kritici. Mezi nimi vynikala socialistka Rosa Luxemburg, která viděla vše jasně: opatrné sociální reformy jen oddálí katastrofu, je třeba se systému podívat na zoubek pořádně. Katastrofa velkých válek a následný půl století trvající sociální smír sice navodil dojem, že se mýlila, ale stačilo si počkat a zásadní otázka se vrátila: co dělat s kapitalismem, s nímž si pomalu neví rady ani celé státy? Inspiraci k odpovědi lze hledat v nedávno vybraných spisech. (zst)

Alisa Ložkina

Umění Ukrajiny

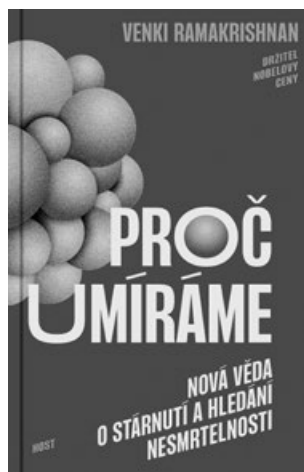
přeložila Karolína Kučerová

Galerie moderního umění v Hradci Králové,

Hradec Králové 2025

304 stran

Čist dějiny jakéhokoli umění znamenají čist také dějiny země, politiky, idejí a osobností. Zároveň je to i revize toho, co v současnosti uměním chápeme. Co jedna etapa označuje jako užité, jiná chápe jako umělecké a naopak. *Umění Ukrajiny* je stručná kniha, ale ostrá. Po švech páře velký pytel plný traumat země, jež se po celé dvacáté století vždy ztrácela a znovu „rodila z popela“. Je jasné, že v takto úzce pojaté knize se nebudou pojednávat obsáhlé dějiny se všemi směry, proudy a vlivy, i když se hlavním spojnicím, jež drží zemi na mapě dějin západního umění, nevyhýbá. Přesto v takové podobě často tenduje k tomu, změnit se v pouhý slovník autorů a vzorkovník několika málo děl. (vm)

Venki Ramakrishnan

Proč umíráme. Nová věda o stárnutí a hledání nesmrtnosti

přeložil Petr Horák

Host, Brno 2025

381 stran

Podobně jako do diabetologie, nikdy neproniknu do gerontologie. Je pozdě a mně chybí trpělivost i buňky. Poslední rok proto sahám po popularizační literatuře, která mi tyto disciplíny může aspoň poodkrýt. Naposledy jsem nakoukla do *Proč umíráme* biologa a nobelisty za chemii Venkiho Ramakrishnana. Je to čtení tu a tam až morbidně strhující. Jako zanícený vědec se Ramakrishnan nebojí nečekaných příměrů a překvapivých tezí. Trochu odradí některé slabě motivované skoky od tématu k tématu. Frustrovaný amatér se nemůže pořádně zanořit: někam strčí čumák, a už mu ho rvou z hlíny. Ale buďte milovník a k tomu špička oboru a vysvětlujte celou oblast svého výzkumu laikovi — kdo by se neutrl. Zároveň je prolínání biologické, historické, psychologické i etické otázky toho, proč umíráme, na knize nakonec tím nejzábavnějším. Navíc závěr knihy bude nejspíš znít: nenasytý člověk na rozdíl od skromné buňky trpí trýznivou touhou po nesmrtnosti a příroda mu do toho hází vidle. A tomu myslím rozumí úplně každý. (jř)

Neige Sinno

Smutný tygr

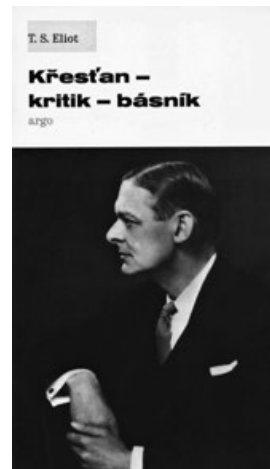
přeložila Sára Vybíralová

Paseka, Praha 2025

200 stran

Tygrů už se v literatuře pár prohání. Začal s tím Blake, tygře, tygře, planoucí,

neviditelný tygr se plížil v patách mladíka Tracyho, hned trojici tygrů drezíroval Guillermo Cabrera Infante. A rovněž nový přírůstek patří do skupiny *tigres tristes* — francouzská spisovatelka Neige Sinno vzpomíná na roky, kdy ji zneužíval otcím. Ale jak málo taková věta vystihuje, co se v této výjimečné knize na pomezí eseje a románu skutečně odehrává. Sinno se nezpovídá, spíše uvažuje nad tím, co zneužívání dělá s existencí jako takovou. A ten tygr nebyl láska, abychom parafrázovali závěr Saroyanovy slavné novely. Ale co tedy? (jn)

T. S. Eliot

Křesťan — kritik — básník

přeložili Martin Hilský, Martin Pokorný

a Petr Onufer

Argo, Praha 2019

496 stran

Nebudu zastírat, chtěl jsem výbor z esejistiky a publicistiky T. S. Eliota doporučit hlavně proto, že se v nabídce Kosmasu objevil ve výprodeji za 99 korun. Buď se ale slevová akce nad očekávání vyvedla a zájemci strhli internety, anebo si Argo a Kosmas řekli, že vyprodávat dílo vrcholného autora poezie a literární kritiky dvacátého století — navíc v překladu trojice Hilský, Pokorný, Onufer — není vůči autorovi důstojné ani fěr, a tak zvedli cenu zpátky na 448 korun. Doporučuji tu knihu přesto. Nejen pro Eliotovy pronikavé a jemně ironické poznámky o Miltonově nebo Shakespearově díle („Hamlet je Mona Lisa literatury“), ale především jeho literárněkritické úvahy, v nichž pronikavě rozlišuje mezi porozuměním a vysvětlením a upozorňuje, proč subjektivita uměleckého díla má hodnotu a význam snad jedině tehdy, pokud sama sebe přesáhne k něčemu objektivnímu, univerzálnímu. V tom zůstává více než aktuální. (on) ●

